

TORAH OHR • PARSHAS MIKEITZ • MAAMAR 14

נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא...

La lampe de Hanoucca : une
mitsva à placer à gauche

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mikeitz/14/

1 נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל. וצ"ל הטעם שאין הנ"ח ג"כ מימין כמו המזוזה.

« La lampe de Hanouka, il est une mitsva de la placer », etc., « à gauche, afin que la mezouza soit à droite et la lampe de Hanouka à gauche. » Il faut expliquer pourquoi la lampe de Hanouka n'est pas, elle aussi, à droite, comme la mezouza.

אך יובן בהקדים ביאור מ"ש כל אשר חפץ ה' עשה. וכתוב בדבר ה' שמים נעשו.

Mais cela se comprendra en expliquant au préalable ce qui est écrit : « Tout ce que D.ieu a désiré, Il l'a fait » ; et il est écrit : « Par la parole de D.ieu, les cieux furent faits. »

2 ובע"מ נברא העולם שהיו מאמר ודבור. ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין כי הנה נודע שלכל הדברים יש חומר וצורה שהחומר הוא ענין הדבר ההוא בכללות דהיינו להיות שמים או ארץ או שמש וירח.

Et « par dix paroles le monde fut créé » : celles-ci étaient des énoncés et des paroles, et il ne fut pas créé par le seul désir et la seule volonté. L'explication est la suivante : on sait que toutes les choses ont une matière et une forme. La matière est ce qu'est cette chose en général, c'est-à-dire le fait qu'elle soit un ciel ou une terre, un soleil ou une lune.

והצורה הוא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש לכל דבר בדמותו בצלמו על איזה אופן נעשה

La forme est chaque contour et chaque figure, dans l'apparence et la surface, que possède chaque chose « à sa ressemblance, à son image » : la manière dont elle a été faite,

כמו השמים והארץ הם כדורים ומן הארץ לרקיע כו' והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו'. וכן עד"ז בכל דבר נברא.

comme, par exemple, les cieux et la terre, qui sont des sphères, et la distance de la terre au firmament, etc. ; le soleil et la lune sont des orbes lumineux, etc. Il en va de même, de cette façon, pour toute chose créée.

3 והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ שבמאמר יהי אור נתהווה בחי' האור מאין ליש. וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש.

Or, la matière fut créée par la parole de D.ieu et par les Dix Énoncés : par l'énoncé « Que la lumière soit », l'aspect de la lumière vint à l'existence, du néant (ayin) à l'être (yesh) ; de même, par l'énoncé « Qu'il y ait un firmament », le firmament vint à l'existence, du néant à l'être.

אבל אופן צורת הרקיע בדמותו בצלמו הוא נעשה בחפץ ה' שלא בא לכלל גילוי בדבור או מאמר.

Mais la manière dont la forme du firmament fut constituée, «à sa ressemblance, à son image», relève du désir de D.ieu, lequel ne se révéla ni dans une parole ni dans un énoncé.

4 והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד היא מפני שאז לא הי' גילוי מאין ליש

Or, si la matière fut créée par une parole et une élocution, et non pas tout par le seul désir et la seule volonté de D.ieu, c'est parce qu'alors il n'y aurait pas eu de révélation du néant en quelque chose ;

רק שהיה העולם בטל במציאות ממש רק עיקר גילוי היש הוא ע"י דבר ה' כי הוא צוה ונברא
mais le monde aurait été réellement annulé dans son existence. Or, la révélation essentielle du « quelque chose » s'opère par la parole de D.ieu, « car Il a commandé, et ils furent créés ».

פ"י צוה מלשון מצות המלך כי מלכותך מכ"ע אין מלך בלא עם שבח"י מלכות היא בח"י התנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבח"י שם בלבד.

« Commandé » (tsiva) s'entend au sens de « l'ordre du roi », car « Ta royauté s'étend sur tous les mondes » et « il n'est pas de roi sans peuple ». En effet, le niveau de Mal'hout (souveraineté) est un niveau d'élévation et de retrait : elle ne rayonne et ne se révèle que sous la forme d'un nom בלבד.

5 וזהו יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך ב"ו שמלכותו היא שמו לבד אשר נקרא על מדינתו

Et c'est là [le sens de] «Que le nom de D.ieu soit loué, car Il a ordonné et ils furent créés»: comme, à titre d'analogie, un roi de chair et de sang, dont la royauté n'est que son nom, appelé sur son pays,

אבל לא בבח"י התלבשות כח הפועל בנפעל ממש והתלבשות כח הפועל בנפעל הוא למטה בע' שרים שר של מים שר של כו' שהם משמרי האופנים.

mais non selon l'enveloppement effectif du pouvoir de l'agent dans l'objet produit. L'enveloppement du pouvoir de l'agent dans l'objet produit se trouve en bas, chez les soixante-dix princes — le prince de l'eau, le prince de..., etc. — qui proviennent des scories des Ofanim.

6 ויש גבוה מעל גבוה שמקבלים ג"כ דרך עילה ועלול עד המלאכים שהם שכלים נבדלים. שהם פני אריי פני שור שבמרכבה.

Et il existe des êtres «plus élevés que les élevés», qui reçoivent eux aussi par voie de cause à effet, jusqu'aux anges, qui sont des intelligences séparées: ce sont la face du lion [et] la face du bœuf dans le Char.

אבל החיות של פני שור פני אריי הוא יש מאין ממש. דהיינו שהמשכת החיות אשר להם הוא בבחי' אין והארה בעלמא שהוא בחי' שם בלבד ומזה נעשה גילוי היש.

Mais la force vitale de la face du bœuf [et] de la face du lion relève véritablement de quelque chose issu du néant. C'est-à-dire que la force vitale qui leur est transmise l'est selon le mode du «néant» et n'est qu'un simple rayonnement, qui est le niveau d'un simple nom; et c'est de là que se produit la révélation du «quelque chose».

אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

Cependant, le but de la création de quelque chose issu du néant est que le «quelque chose» soit annulé devant le «néant», et que «la gloire de D.ieu soit révélée» ici-bas comme en haut.

7 וכמו שיהיה לע"ל כי עין בעין יראו כו' וזה תלוי בעבודתנו כל ימינו היום לעשותם. וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב.

Comme cela sera dans le Temps à venir: «Car ils verront œil à œil», etc. Cela dépend de notre service tous les jours de notre vie, «aujourd'hui, pour les accomplir». Et «tout Israël a une part dans le Monde à venir».

וצריך כ"א להמשיך בחלקו גילוי זה להיות בטול היש והוא מחמת ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה שאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא כו'

Chacun doit faire descendre cette révélation dans sa part, afin que le «quelque chose» soit annulé. Cela découle de la contemplation de la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il: «Tu es le même avant que le monde ait été créé, et Tu es le même», etc.,

בלי שום שינוי כי אני הוי' לא שניתי שאין העולם מעלים לפניו ית' וכחשיכה כאורה שאין ההעלם וההסתר אלא לעיני בשר שלנו.

sans aucun changement, car «Moi, Havaya, Je n'ai pas changé»; le monde ne fait pas écran devant Lui, béni soit-Il, et «les ténèbres sont comme la lumière», car l'occultation et le voile n'existent que pour nos yeux de chair.

אבל קמיה כולא כלא חשיב ממש ומעלה ומטה שוין לפניו שנמצא למטה כמו למעלה ממש.

Mais devant Lui, tout est véritablement considéré comme rien, et le haut comme le bas sont égaux devant Lui: Il se trouve donc en bas exactement comme en haut.

8 וא"כ גם בחי' היש בטל אליו ית'. וזהו כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים.

Si tel est le cas, le niveau du «quelque chose» lui aussi est annulé devant Lui, béni soit-Il. Et c'est [le sens de]: «Car Havaya est grand, et notre Maître est au-dessus de tous les Elokim.»

ופי' מכל אלקים הם ק"ך צירופי אלקים המעלימים ומסתירים אור ה' וקדושתו לבלתי יתגלה אוא"ס ב"ה כמו שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות.

Et le sens de «au-dessus de tous les Elokim» est le suivant: il s'agit des 120 combinaisons d'Elokim, qui dissimulent et voilent la lumière de Havaya et Sa sainteté, afin que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, ne se révèle pas telle qu'elle est, car alors les mondes seraient annulés dans leur existence;

אלא שיהא נראה העולם ליש ודבר נפרד. אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל על כולם להיות היש בטל.

mais plutôt que le monde apparaisse comme un «quelque chose» et une entité distincte. Mais la lumière de Havaya est plus grande qu'eux tous et domine sur eux tous, de sorte que le «quelque chose» soit annulé.

(וזהו כי אני ידעתי כי גדול כו'. אני זו כנס"י. אבל העכו"ם אומרים עזב הוי' את הארץ. ופרעה אמר לא ידעתי את הוי' כו'. ולכן נאמר ביתרו אחר שנתגייר עתה ידעתי כי גדול הוי' כו')

(Et c'est [le sens de]: «Car je sais que Havaya est grand», etc. «Je» désigne la Communauté d'Israël. Mais les idolâtres disent: «Havaya a abandonné la terre»; et Pharaon a dit: «Je ne connais pas Havaya», etc. C'est pourquoi il est dit de Yitro, après sa conversion: «À présent, je sais que Havaya est grand», etc.)

והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי' שלא בא לידי גילוי בדבור ומאמר שהוא הפועל הישות.

Cela s'explique par le fait que «tout ce que Havaya a désiré» est attiré vers le bas et qu'Il «l'a fait» aussi «dans les cieux et sur la terre»: tous ont une forme et une configuration qui procèdent du niveau du désir et de la volonté de Havaya, lesquels ne se sont pas révélés dans la parole et l'énoncé, qui produisent le yéchout (l'état d'être un «quelque chose»).

9 וזהו ענין שיתף מדה"ר. שבכל מע"ב כתיב ויאמר אלקים ואח"כ שיתף מדה"ר דכתיב ביום עשות ה' אלקים כ"י.

Et voici le sens de « Il associa l'attribut de miséricorde » : car, dans tout le récit de l'œuvre de la Création, il est écrit : « Et Elokim dit », puis Il associa l'attribut de miséricorde, comme il est écrit : « Le jour où Havaya Elokim fit », etc.

וזהו למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם שבח"י אלקות הוא בבח"י איה דהיינו בבח"י הסתלקות לפי שאומרים עזב הוי"ה את הארץ ואין העולם מתנהג

Et voici [le sens de] « Pourquoi les nations diraient-elles : "Où donc est leur Dieu ?" » : la divinité se trouve dans l'état de « où », c'est-à-dire dans un état de retrait, car ils disent : « Havaya a abandonné la terre », et le monde est gouverné

אלא בבח"י אלקים שהוא שם הצמצום והסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד אבל באמת כל אשר חפץ הוי"ה עשה.

uniquement par le niveau d'Elokim, qui est le Nom du tsimtsoum (contraction) et du retrait, afin que le monde soit un « quelque chose » et une entité distincte. Mais en vérité, « tout ce que Havaya a désiré, Il l'a fait ».

10 ועל ענין זה מדבר כל המזמור שלמעלה מזה הים ראה וינוס כ"י. ההופכי הצור כ"י.

Et c'est de ce sujet que parle tout le psaume qui précède celui-ci : « La mer vit et s'enfuit », etc. ; « Qui change le rocher », etc.

שמספר בשבח מעלת שם הוי"ה המושל על שם אלקי ומשנה הטבע מצור החלמיש שהוא מיסוד האש וממנו מוציא מים והיינו לפי ששם אלקים

Car il célèbre la supériorité du Nom Havaya, qui domine le Nom Elokim et transforme la nature : [comme dans le cas] du rocher de silex, qui relève de l'élément du feu, et dont Il fait jaillir de l'eau. Cela tient au fait que le Nom Elokim,

שהוא הצמצום ומעלים להיות בכ"י יש ע"פ הטבע המוטבע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו הוא בטל לגבי שם הוי"ה המושל עליו שהוא ענין גילוי אוא"ס ב"ה שכשמו כן הוא. ולכן גם הים ראה וינוס כ"י:

qui est le tsimtsoum (contraction) et qui dissimule, de sorte que [les choses] se trouvent dans un état de «quelque chose», selon la nature implantée en chacune d'elles, conformément à sa composition et à ses caractéristiques, est annulé devant le Nom Havaya, qui la domine. Celui-ci correspond à la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il; car tel est Son Nom, tel est-Il. C'est pourquoi, également, «la mer vit et s'enfuit», etc.

11 והנה כאשר יתבונן וישכיל כל זה האדם. אזי תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית' עד שתחפץ להתפשט מתענוגי עוה"ז ולהפך לכו לגמרי ולדבקה בו וכמ"ש מי לי בשמים כ"י.

Or, lorsque l'homme médite et comprend tout cela, alors son âme se consumera et aspirera à s'annuler devant Lui, béni soit-Il, au point de désirer se dépouiller des plaisirs de ce monde, de renverser entièrement son cœur et de s'attacher à Lui, comme il est écrit : « Qui ai-je dans les cieux ? », etc.

ובזוהר אמרו מאן דלא טעים מרירו למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא לית ליה חולקא הכא שצריך להפוך טעם מרירו למיתקא.

Et le Zohar dit : « Celui qui ne goûte pas l'amertume comme douceur et ne transforme pas l'obscurité en lumière n'a pas de part ici. » Car il faut transformer le goût de l'amertume en douceur.

12 ומרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגים שמושפעים מהיכלות הקליפות. שאין לך דבר למטה שאין לו היכל למעלה כנגדו שממנו בא תוצאת הדבר ההוא והשפעתו.

Et le «amer», ce sont les désirs de ce monde et les plaisirs qui découlent des palais (heikhalot) des kelipot (écorces). Car il n'est rien ici-bas qui n'ait au-dessus de lui un palais correspondant, d'où cette chose procède et reçoit son influx.

וכל תענוגי עוה"ז אפי' דבר קל ואפי' המסלסל בשערו הנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה.

Tous les plaisirs de ce monde, même une chose insignifiante, même le fait pour un homme de boucler ses cheveux : cette force vitale est tirée des palais de l'impureté.

13 ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים י"ב שנה על שהיה מסלסל בשעריו כדאיתא בגמרא ע"פ ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה מיד ותשא אשת אדוניו כו'.

C'est pourquoi Yossef fut puni en demeurant douze ans en prison, parce qu'il frisait ses cheveux, comme il est dit dans la Guemara à propos du verset: «Yossef était beau de taille et beau d'apparence»; aussitôt, «la femme de son maître leva [les yeux sur lui]», etc.

וצריך להפוך לבו לטעום ממש למיתקא טעמו וראו כי טוב ה'. אז תתענג על הוי"ה.

Il faut donc retourner son cœur, afin de goûter véritablement la douceur: «Goûtez et voyez que D.ieu est bon.» «Alors tu te délecteras en D.ieu.»

14 וזה הי' ענין הקרבנות שנהפך חלב מנפש בהמה ועולה ונכלל באש שלמעלה אשר תאכל על המזבח להיות אשה ריח ניחוח לה'. וכמו"כ תהיה התפלה שהיא במקום הקרבנות להלחיב נפשו באש שלמעלה ולהתענג על הוי"ה.

Et tel était le sens des sacrifices : la graisse de l'âme animale est transformée, s'élève et est absorbée dans le feu d'en haut qui consume sur l'autel, afin de devenir « une offrande consumée par le feu, un parfum agréable à D.ieu ». De même, la prière, qui tient lieu de sacrifices, doit embraser l'âme du feu d'en haut et lui faire trouver son plaisir en Havaya.

15 וענין אתהפכא חשוכא לנהורא. הוא שחשך הגשמי של עוה"ז מעשה שמים וארץ שנראים ליש ודבר גשמי יתהפך לנהורא להיות בו גילוי אוא"ס ב"ה להיות היש בטל אליו ית' ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

Et le sens de «l'obscurité changée en lumière» est que l'obscurité matérielle de ce monde — l'œuvre du ciel et de la terre, qui apparaissent comme un «quelque chose» et comme une réalité matérielle — soit changée en lumière, afin que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, s'y révèle, que le «quelque chose» soit annulé devant Lui, béni soit-Il, et que «la gloire de D.ieu se révèle» ici-bas comme en haut.

16 והיינו שע"י בחי' טעים מרירו למיתקא שהוא ממטה למעלה להפוך לבו ותאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'

Autrement dit, par le niveau de « goûter l'amer [changé] en doux », qui va d'en bas vers le haut, on transforme son cœur et les désirs de ce monde afin de s'attacher à Lui, béni soit-Il, avec ardeur et soif, etc.,

יאיר אור ה' מלמעלמ"ט במקום החשך של העוה"ז שלא יהיה העולם מעלים אור ה' וקדושתו

la lumière de D.ieu brillera d'en haut vers le bas dans le lieu des ténèbres de ce monde, afin que le monde ne voile pas la lumière de D.ieu et Sa sainteté.

וזהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור נר מצוה היא בחי' העלא' מלמטלמ"ע ותורה אור היא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט וע"י בחי' נר מצוה בא אור התורה:

C'est aussi le sens de « Une mitsva est une lampe, et la Torah est lumière » : « Une mitsva est une lampe » correspond au niveau de l'élévation d'en bas vers le haut, et « la Torah est lumière » au niveau de l'attraction d'en haut vers le bas ; et c'est par le niveau de « Une mitsva est une lampe » que vient la lumière de la Torah.

17 וביאר הדבר. הנה צ"ל ענין אותיות מה ענינם. כי הנה האותיות נחלקות במבטא ע"י ה' מוצאות הפה. אחה"ע מהגרון כו'.

Explication de la chose : il faut à présent expliquer ce que sont les lettres. En effet, les lettres se distinguent dans leur prononciation selon les cinq points d'articulation de la bouche : Alef, 'Hèt, Hé et Ayin viennent de la gorge, etc.

והנה אין המוצאות כלי המבטא דומים לכנור שהוא כלי הנגון שבנגן המנגן עליו מוציא קול שהקול ההוא בא מן תנועת הכנור שמוציא את הקול.

Or, les points d'articulation, les organes de la parole, ne sont pas comparables à une lyre, instrument de musique : lorsque le musicien en joue, elle produit un son, et ce son provient du mouvement de la lyre, qui le produit.

משא"כ האותיות אינן באות מחמת תנועות כלי המבטא שהן ה' מוצאות הפה שהרי מאליהן ומעצמן יוצאות תנועות האותיות בלי שום הכנה וכוונה מכוונת באדם להניע הלשון לאותיות דטלנ"ת. או השפתים לאותיות בומ"ף.

Il n'en va pas ainsi des lettres : elles ne sont pas produites par les mouvements des organes de la parole, c'est-à-dire les cinq points d'articulation de la bouche. Car les mouvements des lettres se produisent d'eux-mêmes, spontanément, sans qu'une personne se prépare ni ait l'intention délibérée de mouvoir sa langue pour les lettres Dalet, Tet, Lamed, Noun et Tav, ou ses lèvres pour les lettres Beit, Vav, Mem et Pé.

אלא אדרבה האותיות מניעות את הלשון לאותיות דטלנ"ת והשפתים לאותיות בומ"ף והאותיות מצד עצמן הן מושרשות בנפש עצמה.

Au contraire, ce sont les lettres qui font mouvoir la langue pour les lettres Dalet, Tet, Lamed, Noun et Tav, et les lèvres pour les lettres Beit, Vav, Mem et Pé ; et les lettres elles-mêmes ont leur racine dans l'âme elle-même.

18 והנפש היא המוציאה אותן מההעלם אל הגילוי מתחלה באותיות המחשבה ואח"כ באותיות הדבור. וז"ש ויהי האדם לנפש חיה.

Et c'est l'âme qui les fait passer de l'occultation à la révélation, d'abord dans les lettres de la pensée, puis dans les lettres de la parole. C'est ce qui est écrit : «Et l'homme devint une âme vivante (nefesh chayah).»

ות"א לרוח ממללא שבחינת האותיות הן בבחי' חיה. כי יש באדם נפש רוח נשמה חיה. נפש הוא בחי' אותיות מחשבה ודבור.

Et le Targoum d'Onkelos [traduit cela par] «un esprit qui parle», car les lettres relèvent du niveau de 'Haya. En effet, l'homme possède Néfèch, Roua'h, Nechama [et] 'Haya. Néfèch correspond au niveau des lettres de la pensée et de la parole.

19 ורוח הוא הבל הלב שהוא קול כלול מאש רוח ומים כנודע ונשמה היא בחי' השגת השכל ונשמת שדי תבנים.

Et Roua'h est le souffle du cœur, qui est la voix, composée de feu, d'air et d'eau, comme on le sait. Et la nechama est le niveau de la compréhension intellectuelle : «et la nechama de Chaddaï leur donne l'intelligence».

וחיה היא בחי' חכמה דהיינו מקור החכמה שלמעלה מן ההשגה ושם הוא שרש האותיות אלא שקבען בפה ולא שבראן שם בפה

Et 'Haya est le niveau de 'Hokhma (sagesse), c'est-à-dire la source de la sagesse, qui est au-dessus de la compréhension ; et c'est là que se trouve la racine des lettres. Seulement, Il les «a placées dans la bouche», et non qu'Il les y ait créées, dans la bouche ;

כי בריאותם והתהוותם בשרשם הוא למעלה בבחינת חיה ומשם נמשכו ונתחלקו לכ"ב אותיות לדבר בם איש ואיש כלשונו.

car leur création et leur venue à l'existence, à leur racine, ont lieu en haut, au niveau de 'Haya ; et de là, elles ont été attirées vers le bas et divisées en vingt-deux lettres, afin que chacun puisse parler avec elles selon sa langue.

20 ובוה יובן ענין מארז"ל שמט"ט קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של ישראל. כי הנה המלאכים מעלים התפלות

On comprendra ainsi l'énoncé de nos Sages, de mémoire bénie, selon lequel Metatron noue des nœuds pour son Créateur à partir des prières d'Israël. Car les anges élèvent les prières,

לפי שדבור האדם הוא גשמי והמלאכים הם רוחני' שהדבור שלהם הוא כמו מחשבה שלנו וע"י המלאך המקבל התפלה מזדככת התפלה מגשמיות לרוחניות ע"י המלאך ההוא.

car la parole de l'homme est matérielle, tandis que les anges sont spirituels ; leur parole est comme notre pensée. Par l'intermédiaire de l'ange qui reçoit la prière, celle-ci est affinée et passe de la matérialité à la spiritualité, par cet ange.

21 והנה גבוה מעל גבוה עד עולם העליון שבו משכן מט"ט והוא קושר כתרים שלמעלה מן הראש ומוחין. Or, [il s'élève] « plus haut que le haut », jusqu'au monde supérieur, où se trouve la demeure de Metatron ; celui-ci tresse des couronnes qui sont au-dessus de la tête et de l'intellect (mo'hin).

וע"י זה ממשיך אותיות חדשות. כי הנה התפלה היא בקשת יה"ר שיתהווה בחינת רצון שכמו שכבר נמשך רצה"ע בחכמה.

Et par cela, il fait descendre de nouvelles lettres. Car la prière est une demande : « Yehi ratzon » (« Que la volonté soit »), afin qu'un niveau de volonté advienne ; en effet, puisque la volonté supérieure a déjà été attirée dans 'Hokhma (sagesse),

הנה החכמה מחייבת ע"פ התורה אין יסורים בלא עון שהעון גורם יסורים ח"ו אבל ע"י התפלה יה"ר נמשך רצה"ע שלמעלה מבחינת חכמה ושם הוא רחמים פשוטים ורבו פשע"ך כו'.

'Hokhma dicte, conformément à la Torah : « Il n'y a pas de souffrance sans faute », car la faute entraîne la souffrance, à D.ieu ne plaise. Mais, par la prière, « Yehi ratzon », la volonté supérieure, qui se situe au-dessus du niveau de 'Hokhma, est attirée ; là, il s'agit d'une miséricorde simple, et « tes transgressions sont nombreuses », etc.

22 וזהו שארז"ל כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך כ"י הקב"ה מנענע בראשו. פ"י שמנענע וממשיך בראשו הוא רצה"ע ב"ה

Et c'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : lorsque les enfants d'Israël disent : « Que Son grand Nom soit béni », etc., le Saint béni soit-Il hoche la tête. C'est-à-dire qu'Il fait mouvoir et attire vers le bas Sa « tête », qui est la volonté suprême, béni soit-Il ;

כי אותו מבקשים יהא שמו הגדול מבורך שיהא ברוך ונמשך שמו הגדול שלמעלה מבחינת השתלשלות שהוא גדול ומהולל מאד.

car c'est ce qui est demandé : « Que Son grand Nom soit béni », c'est-à-dire que Son grand Nom, qui est au-dessus du niveau de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), soit béni et attiré vers le bas, car Il est « grand et très glorifié ».

23 והמשכת רצה"ע הזה הוא ע"י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע"י מט"ט. והיינו לפי ששרש האותיות היא בכתר העליון למעלה מבחי" חכמה ומוחין

Et cette volonté suprême est attirée vers le bas par l'élévation des lettres de la prière jusqu'à leur racine et leur source, Kéter (la Couronne suprême), par l'intermédiaire de Metatron. En effet, la racine des lettres se trouve dans Kéter, au-dessus du niveau de 'Hokhma (sagesse) et de l'intellect (mo'hin) ;

אלא שראשית הגלוי היא בחכמה שא"א להשכיל ולהשיג כל דבר מושכל כ"א ע"י אותיות. אבל האותיות עצמן אינן בחי" שכל שא"א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותם

mais le début de la révélation se trouve en 'Hokhma, car il est impossible de comprendre et de saisir quelque chose d'intelligible sans passer par des lettres. Pourtant, les lettres elles-mêmes ne sont pas de l'ordre de l'intellect : l'intellect saisi ne peut saisir la nature essentielle des lettres en elles-mêmes ;

אלא שהן לבוש השכל והלבוש הזה הוא מבחי" חיצוניות עליון שירד ונתפשט למטה להלביש את השכל. ומשם יורד עוד להיות אותיות מחשבה ודבור:

elles sont plutôt un vêtement de l'intellect, et ce vêtement relève de la dimension extérieure ('hitsoniyout) d'un niveau supérieur, qui est descendue et s'est étendue vers le bas afin de revêtir l'intellect. De là, elle descend encore et devient les lettres de la pensée et de la parole.

24 והנה התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה. דאורייתא מחכמה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי' כתר.

Or, la Torah aussi fut revêtue de lettres de cette manière : les lettres de la Torah ont leur racine très au-dessus du niveau de la Torah. Car «la Torah procède de 'Hokhma (sagesse)», tandis que les lettres ont leur racine au-dessus, au niveau de Kéter (la Couronne).

ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה. שהאותיות הן המשכות שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה. Et otivot («lettres») vient du mot asa («il vint»), qui désigne un mouvement d'extension vers le bas ; car les lettres sont des prolongements par lesquels et à travers lesquels la Torah est amenée à se révéler.

25 והענין כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני והוא התורה שהתורה נקראת בשם משל הקדמוני. L'explication est la suivante : il est écrit : « Comme le dit le proverbe du Primordial », et il s'agit de la Torah, car la Torah est appelée « le proverbe du Primordial ».

וביאר הדבר ההוא כי הנה ענין המשל הוא להמשיל את הנמשל באופן שיוכן מתוך המשל. Et voici l'explication de cela : la nature d'un proverbe est de représenter la chose qu'il illustre (le nimchal) de manière que celle-ci soit comprise à partir du proverbe.

והרי המשל הוא ענין אחר שאינו מהות הנמשל. אלא שהנמשל מובן מתוכו ע"י שדומה לו בצד מה. Pourtant, le proverbe est une chose différente, qui n'est pas l'essence de ce qu'il illustre ; seulement, ce qu'il illustre est compris à partir de lui, parce qu'il lui ressemble sous un certain rapport.

26 וז"ש וביד הנביאים אדמה. וחז"ל המשילו מראה הנבואה לאספקלריא שכמו שרואין באספקלריא הגם שנראית דמות הצורה בתמונתה ובצלמה ממש מ"מ אין זאת גוף הצורה עצמה ממש

Et c'est ce qui est écrit : « Et par les prophètes Je suis représenté. » Nos Sages, de mémoire bénie, ont comparé la vision prophétique à un miroir (aspaklaria) : de même que l'on voit dans un miroir, bien que la forme apparaisse dans sa forme et son image mêmes, il ne s'agit néanmoins pas du corps véritable de la forme elle-même,

אלא דמותה ותמונתה. כך כל השגת הנביאים באלקותו ית' אין זה אלא בחי' דמות ודמיון. mais seulement de sa ressemblance et de son image ; de même, toute la perception que les prophètes ont de Sa divinité, béni soit-Il, n'est qu'un niveau de ressemblance et d'image.

27 והיינו כמו בחי' משל שממנו מובן הנמשל. אבל באלקותו ית' ממש כתיב כי לא יראני כו' וכמשארז"ל.

C'est-à-dire comme une parabole, à partir de laquelle on comprend ce qu'elle illustre. Mais quant à Sa divinité proprement dite, béni soit-Il, il est écrit : « Car [l'homme] ne Me verra pas », etc., comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie.

וז"ש בשלמה וידבר שלשת אלפים משל על כל דבר מד"ת כו' דהיינו שאמר על כל דבר מד"ת רוחניות הענין כמו מצות קרבנות מן הבהמה.

Et c'est ce qui est écrit au sujet de Chlomo : « Il prononça trois mille paraboles », sur chaque sujet des paroles de la Torah, etc. C'est-à-dire que, pour chaque sujet des paroles de la Torah, il en exposait le sens spirituel : par exemple, la mitsva des sacrifices d'animaux,

ומקריבים חלב ודם ע"ג המזבח בכהן ובגדי כהונה והיה אומר ענין הקרבנות ברוחניות ומהו נקרא חלב ודם ברוחניות ומהו כהן ומהו בגדי כהונה.

et la graisse et le sang sont offerts sur l'autel par l'intermédiaire d'un Cohen, vêtu des vêtements sacerdotaux ; il expliquait le sujet des sacrifices en termes spirituels : ce qui, dans la spiritualité, est appelé « graisse » et « sang », ce qu'est un Cohen et ce que sont les vêtements sacerdotaux.

28 והנה גבוה מעל גבוה כמה מדרגות רוחניות זו למעלה מזו. והשיג שלמה בחכמתו שלשת אלפים משל.

Or, « plus élevé que le plus élevé », il existe de nombreux niveaux spirituels, l'un au-dessus de l'autre. Et Chlomo, par sa sagesse, saisit trois mille paraboles,

דהיינו שלשת אלפים מדרגות זו למעלה מזו. וכולם אינן רק בחינת משל לגבי בחינת אלקות ממש השורה ומתלבש בתורה.

c'est-à-dire trois mille niveaux, l'un au-dessus de l'autre. Et tous ne sont que des paraboles par rapport au niveau de la divinité véritable, qui réside dans la Torah et s'y revêt.

29 והנה שלמה לא השיג אלא שלשת אלפים משל. אבל באמת כך הוא עד רום המעלות לאין קץ שכולם

אינן רק בחינת משל לקדמונו של עולם.

Or, Chlomo ne saisit que trois mille paraboles. Mais, en vérité, il en va ainsi jusqu'aux sommets les plus élevés, sans fin : toutes ne sont que des paraboles du Primordial du monde,

דהיינו אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' וגדר השתלשלות לא בבחי' ממלא ולא בבחינת סוכב רק שהתורה נמשכה משם ע"י בחינת אותיות והמשכות.

c'est-à-dire la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, Lui-même, qui est infiniment au-dessus du niveau et des limites de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) : ni au niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), ni à celui de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin). Seulement, la Torah en a été attirée vers le bas par des lettres et des émanations.

30 וע"ז ארז"ל דוד הע"ה היה מחבר תורה של מעלה בהקב"ה. דהיינו שהמשיך אותיות התורה מאו"ס ב"ה ממש.

À ce sujet, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : le roi David, que la paix soit sur lui, unissait la Torah d'en haut au Saint béni soit-Il. C'est-à-dire qu'il faisait descendre les lettres de la Torah depuis la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même.

ועז"נ אשר יעשה אתם האדם כ"י. לעשות אותם. שעשיית התורה היא ע"י האדם. וכמארז"ל מעלה אני עליכם כאלו עשאוני.

Et c'est à ce sujet qu'il est dit : «que l'homme accomplira», etc. : «pour les faire», car la Torah est «faite» par l'homme. Et comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : «Je vous le compte comme si vous M'aviez fait.»

וזהו ותורה אור שהתורה מאירה או"ס ב"ה ממש. אך אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע"י נר מצוה:

Et c'est là le sens de «et la Torah est lumière» : la Torah fait rayonner la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même. Mais la lumière de la Torah ne reçoit le nom de «lumière» que par «une mitsva est une lampe».

31 והענין שהארת אור הנר הוא ע"י שיש אויר סביב האור. משא"כ בלא אויר יכבה ולא יאיר כלל.

Voici l'explication : la lumière de la lampe brille parce qu'il y a de l'air autour de la lumière ; en revanche, sans air, elle s'éteindrait et ne brillerait pas du tout.

ולכן אין כופין כלי ע"ג הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפיית הכלי מונע האויר שסביב האור.

C'est pourquoi, le Chabbat, on ne renverse pas un récipient sur une lampe, de crainte qu'elle ne s'éteigne : en renversant le récipient, on bloque l'air qui entoure la lumière.

32 והיינו כי האויר גורם להיות הארת אור הנר לפי שאויר הוא אותיות אור י" שהאויר הוא מקור האור.

Cela signifie que l'air fait briller la lumière de la lampe, car avir (air) s'écrit avec les lettres de or (lumière) [et] un youd, l'air étant la source de la lumière.

כי היו"ד שבהעלם אותיות אויר הוא העלם האור ובו ועל ידו נמשך ויוצא האור מההעלם אל הגילוי.

Car le youd caché dans les lettres de avir constitue la lumière à l'état caché ; en lui et par son intermédiaire, la lumière est attirée et sort de l'état caché pour se révéler.

33 והיינו כמו בחינת אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שרש ומקור המצות שהן מושרשות ברצה"ע ב"ה שלמעלה מהחכמה בחי' דאורייתא מחכמה נפקת.

Et cela est comparable au niveau des lettres qui se trouvent au-dessus de la Torah ; c'est là la racine et la source des mitsvot, enracinées dans la volonté suprême, béni soit-Il, qui est au-dessus de 'Hokhma (sagesse), au niveau de « la Torah procède de 'Hokhma ».

ולכן בעשיית המצות שהן בבחינת העלאה מלמטה למעלה למקורן ושרשן בחי' אוי"ר אור י" גורם להאיר אור התורה

C'est pourquoi l'accomplissement des mitsvot, qui constitue une élévation d'en bas vers le haut, jusqu'à leur source et leur racine — le niveau d'avir, ou [avec] un youd — fait briller la lumière de la Torah,

כי כל המצות נק' בשם צדקה. כמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו'.

car toutes les mitsvot sont appelées du nom de tsedaka, comme il est écrit : « Et ce sera pour nous une tsedaka si nous prenons soin d'accomplir toute cette mitsva », etc.

34 וצדקה לדלים ואביונים היא המשכה והשפעה להחיות רוח שפלים. וכך מעוררים למעלה בחי' המשכות להחיות רוח

Et la tsedaka accordée aux pauvres et aux indigents est un influx et une donation destinés à ranimer l'esprit des humbles. De même, on suscite là-haut le niveau d'influx destiné à ranimer l'esprit

שפלים דקמיה כולא כלא חשיב והכל נק' שפלים ודלים אצלו ית'. וההמשכות וההשפעות הן הן אור התורה. כי אור ושפע הכל א'.

des humbles, car « devant Lui, tout est considéré comme rien », et tous sont appelés humbles et pauvres par rapport à Lui, béni soit-Il. Ces influx et ces donations sont eux-mêmes la lumière de la Torah, car lumière et influx ne font qu'un.

35 וזהו שארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו רק צ"ל תורה וגמ"ח

Et c'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «Celui qui dit: "Je n'ai que la Torah", n'a même pas la Torah.» Il faut plutôt la Torah et des actes de bonté (guemilout 'hassadim),

כי בלא גמ"ח זו צדקה אין אור התורה מאיר לו. וזהו אפי" תורה אין לו.

car sans les actes de bonté, qui sont la tsedaka, la lumière de la Torah ne brille pas pour lui. C'est là le sens de «n'a même pas la Torah».

פ"י שאין התורה שייכה ומתייחסת אליו רק התורה היא בחי' אותיות הנ"ל. וזהו אמשיך רוח ואייתי רוח.

Cela signifie que la Torah ne lui appartient pas et ne se rapporte pas à lui; la Torah demeure au niveau des lettres mentionnées plus haut. C'est là le sens de «il attire l'esprit et apporte l'esprit».

פ"י רוח היינו בחינת אוי"ר הנ"ל ומתחלה אמשיך מקור בחי' אותיות. ואח"כ אייתי וממשיך המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ראשית גילוי האותיות להיות התורה אור:

Cela signifie que l'«esprit» (roua'h) désigne le niveau de l'avir mentionné plus haut: d'abord, «il attire» la source, le niveau des lettres; ensuite, «il apporte», en faisant descendre la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans la 'Hokhma (sagesse), commencement de la révélation des lettres, afin que la Torah soit lumière.

36 ובזה יובן ענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל כי מזוזה היא בחי' העלאה ממטה למעלה כמו בחי' המצות.

On comprendra ainsi le sens de «la mezouza à droite et la lampe de Hanoucca à gauche». Car la mezouza est le niveau de l'élévation d'en bas vers le haut, comme le niveau des mitsvot.

וענין המזוזה הוא שכותבין פ' שמע והיה אם שמוע שכתוב שם אחד ואהבת ככל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי' העלאה.

Le sens de la mezouza est que l'on y écrit les passages de Chema et de Vehaya Im Chamoà, où il est écrit «Un» et «Tu aimeras de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta force»: le niveau de l'élévation.

37 וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו כל רכושו וקנינו בכל התיבות להיות בטלים לאהבת ה' בכל מאדך בכל ממונך.

Elle est fixée à l'entrée de la maison afin d'élever la maison et tout ce qu'elle contient, tous ses biens et ses possessions, dans tous les coffres, pour qu'ils soient annulés devant l'amour de D.ieu : « de toute ta force », avec tout ton argent.

ולכן קובעין המזוזה בימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו שמקרבו אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא לקרב אליו ית'.

C'est pourquoi la mezouza est fixée à droite, car « sa droite m'étreint » : comme une personne qui enlace son ami et le rapproche d'elle, ainsi la droite qui rapproche se déploie afin d'élever vers Lui, béni soit-Il, quiconque vient se rapprocher de Lui, béni soit-Il.

אבל נ"ח הוא המשכת אור התורה. כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולכן הוא משמאל. כי מימינו אש דת למו שהתורה נמשלה לאש כנודע.

Mais la lampe de 'Hanouka est le déploiement de la lumière de la Torah, car les Grecs cherchèrent à « leur faire oublier Ta Torah » ; c'est pourquoi elle est à gauche. Car « de Sa droite, une loi de feu pour eux » : la Torah est comparée au feu, comme on le sait.

38 ובפרט שעיקר מצות נ"ח להאיר בחוץ ברה"י ובח"י רבים היינו טורא דפרודא מבח"י ז' אומות שגם שם יאיר אור ה' וקדושתו שלא יהא העלם והסתר

Et cela d'autant plus que la mitsva essentielle des lumières de Hanouka consiste à éclairer à l'extérieur, dans le domaine public (reshout harabim, «le domaine des nombreux»); et le niveau des «nombreux» est la montagne de la séparation (toura difrouda), relevant du niveau des sept nations: là aussi doivent briller la lumière de D.ieu et Sa sainteté, afin qu'il n'y ait ni dissimulation ni obscurité,

כמו שהיה בימי חשמונאי שרצו היונים להשכיחם תורתך. וכשגברה מלכות בית חשמונאי תקנו להמשיך אור התורה גם במקום הרבים טורי דפרודא:

comme ce fut le cas à l'époque des 'Hachmonaïm, lorsque les Grecs cherchèrent à «leur faire oublier Ta Torah». Et lorsque le royaume de la maison des 'Hachmonaïm l'emporta, ils instituèrent de faire descendre la lumière de la Torah jusque dans le domaine des nombreux, les montagnes de la séparation.

39 והנה שרש הז' אומות רישיה דעשו בעטפא דיצחק שהוא מבחי' גבורות שהן בחי' שמאל. אך הגורם להיות המשכת נר חנוכה בשמאל

Or, la racine des sept nations est « la tête d'Eisav dans le giron de Yitzchak », qui relève des Guevourot (retenue), lesquelles correspondent au côté gauche. Mais ce qui provoque la diffusion de la lumière de la lampe de 'Hanouka du côté gauche

היינו בחי' המזוזה שבימין שהיא בחי' ההעלאה שע"י העלאה זו נעשה בחי' ההמשכה הנ"ל ונמשך גם במקום החשך בחינת טורי דפרודא.

c'est le niveau de la mezouza à droite, qui correspond à l'élévation : par cette élévation s'opère la diffusion mentionnée plus haut, qui atteint également le lieu des ténèbres, le niveau des montagnes de la séparation.

כי עיקר הדבר הוא להיות החשך דוקא מאיר דהיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שארז"ל (סוטה מ"ט) עלמא אמאי קא מקיים איש"ר דאגדתא.

Car l'essentiel est précisément que les ténèbres brillent, c'est-à-dire le niveau où « les ténèbres sont transformées en lumière ». C'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit (Sotah 49) : « Sur quoi le monde subsiste-t-il ? Sur le "Amen, que Son grand Nom soit béni" de l'Aggada. »

כי אגדתא הוא בחי' תרגום שכל התלמוד הוא בלי' תרגום. ותרגום הוא בחי' אחוריים דקדושה כנודע.

Car l'Aggada relève du niveau du Targoum, puisque tout le Talmud est dans la langue du Targoum ; et le Targoum correspond au niveau du dos (a'horayim) de la sainteté, comme on le sait.

וכשנמשך להיות שמיה רבא מברך ונמשך גם בבחי' תרגום שהוא בבחי' אחוריים אזי אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו עיקר קיום העולם:

Et lorsque cela est diffusé de sorte que « Son grand Nom soit béni », et que cela pénètre également le niveau du Targoum, qui correspond au dos, alors les ténèbres sont transformées en lumière ; telle est l'essence même de la subsistance du monde.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mikeitz/14/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak